

Фізична освіта і спорт

УДК: 37.013.42:796

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18763437>

Концептуальна модель професійної підготовки викладача фізичного виховання: розділ «Теорія і методика фізичного виховання», розділ «Фізична підготовка»

Опарін Олексій Анатолійович,

завідуючий кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання ПВНЗ «Український гуманітарний інститут», доктор медичних наук, професор, 08292, м. Буча, вул. Інститутська, 14, Україна; <https://orcid.org/0000-0002-5501-3891>;

Стешиц Андрій Володимирвич,

заступник завідувача кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання ПВНЗ «Український гуманітарний інститут», доктор медичних наук, професор, 08292, м. Буча, вул. Інститутська, 14, Україна;

Головченко Максим Васильович,

аспірант спеціальності «Фізична культура і спорт», Український державний університет імені Михайла Драгоманова, вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, Україна, [orcid: 0009-0002-5427-0885](https://orcid.org/0009-0002-5427-0885);

Костенко Віталій Станіславович,

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня кафедри технологій оздоровлення та фізкультурно-спортивної реабілітації, Державний податковий університет, 08200, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31, Україна; асистент на кафедрі фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»; 08292, м. Буча, вул. Інститутська, 14, Україна; [orcid: 0009-0001-6749-6472](https://orcid.org/0009-0001-6749-6472)

Прийнято: 15.01.2026 | Опубліковано: 30.01.2026

Анотація: Метою статті є розробка та наукове обґрунтування Концептуальної Моделі Професійної Підготовки Викладача Фізичного Виховання (СМПВФВ), яка відповідає сучасним вимогам трансформації системи вищої педагогічної освіти України. Модель орієнтована на імплементацію європейських стандартів, перехід від адміністративно-командного управління до демократизації та гуманізації освітнього процесу, а також на ефективне впровадження компетентнісного підходу через діяльнісну парадигму. Особливий акцент зроблено на формуванні викладача як ключового агента державної політики у сфері психосоціального здоров'я й фізкультурно-оздоровчої роботи. **Методи.** У дослідженні запропоновано цілісну трирівневу систему СМПВФВ, що включає цільовий, змістовий і процесуальний блоки. Модель методологічно ґрунтується на компетентнісному підході, реалізованому через діяльнісний та інтерактивний підходи. У процесуальному аспекті впроваджено методи діалогу, бесіди, дослідницьких проєктів, моделювання ситуацій, а також використання принципів «рухового експерименту» для розвитку навичок усвідомленого керування рухом. Окрема увага приділяється саморегуляції та вмінню розробляти програми фізичного самовиховання. **Результати.** Запропонована СМПВФВ інтегрує міждисциплінарний навчальний контент, що відповідає викликам сьогодення. Змістовий блок структурує професійні компетентності у п'ять доменів: фахово-методичний, здоров'язбережувальний, резилієнтно-психосоціальний, адаптивно-інклюзивний та цифрово-інноваційний. Завдяки діяльнісному підходу забезпечується відхід від авторитарних освітніх практик («монолог, свисток») на користь діалогічної моделі, що формує в майбутніх педагогів здатність до саморефлексії та самостійної організації рухової діяльності. До моделі інтегровано інструменти психосоціальної підтримки (релаксаційні техніки,

створення політик ПСП), основи жестової мови, а також цифрові ресурси, зокрема платформи на кшталт AiSport, які дають змогу коригувати рухову активність за допомогою IT-інструментів. **Висновки.** СМПВФВ постає як багатовимірний, системно орієнтований модель професійної підготовки, що сприяє становленню фахівця з високим рівнем педагогічної культури, психосоціальної зрілості та цифрової компетентності. Реалізація діяльнісного підходу дозволяє подолати ризики формалізації компетентнісної освіти, забезпечивши реальний розвиток критичного мислення, навичок співпраці, емпатії, стресостійкості та етичної свідомості. Таким чином, майбутній викладач фізичного виховання розглядається не лише як транслятор знань, а як гуманістично орієнтований лідер змін у галузі освіти та здоров'я.

Ключові слова: професійна підготовка, фізичне виховання, компетентнісний підхід, діяльнісний підхід, психосоціальна стійкість, адаптивно-інклюзивний домен, саморегуляція, руховий експеримент.

**Conceptual model of professional training of a physical education teacher:
section "Theory and Methodology of Physical Education", section "Physical
Training"**

Oparin Oleksii Anatoliiovych,

Head of the Department of Physical Therapy, Occupational Therapy and Physical Education, Private Higher Educational Institution "Ukrainian Institute of Arts and Sciences", Doctor of Medical Sciences, Professor, 14 Instytutaska St., Bucha, 08292, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0002-5501-3891>

Steshyts Andrii Volodymyrovych,

Deputy Head of the Department of Physical Therapy, Occupational Therapy and Physical Education, Private Higher Educational Institution "Ukrainian Institute of

Arts and Sciences”, Doctor of Medical Sciences, Professor, 14 Instytutska St., Bucha,
08292, Ukraine

Holovchenko Maksym Vasylovych,

Postgraduate Student in the specialty “Physical Culture and Sports”, Ukrainian State
University named after Mykhailo Drahomanov, 9 Pyrohova St., Kyiv, 01601,
Ukraine; ORCID: 0009-0002-5427-0885

Kostenko Vitalii Stanislavovych,

Master’s Degree Student (second level of higher education), Department of Health
Technologies and Physical Culture and Sports Rehabilitation, State Tax University,
31 Universytetska St., Irpin, 08200, Ukraine; Assistant at the Department of Physical
Therapy, Occupational Therapy and Physical Education, Private Higher Educational
Institution “Ukrainian Institute of Arts and Sciences”, 14 Instytutska St., Bucha,
08292, Ukraine; ORCID: 0009-0001-6749-6472

Abstract: Purpose. *The aim of the article is to develop and scientifically substantiate the Conceptual Model of Professional Training for Physical Education Teachers (CMPT-PET), which meets the current demands for the transformation of higher pedagogical education in Ukraine. The model is oriented toward the implementation of European educational standards, the transition from an authoritarian-administrative system to the democratization and humanization of the educational process, and the effective application of the competence-based approach through the activity-based paradigm. Special emphasis is placed on shaping the teacher as a key agent of public policy in the field of psychosocial well-being and physical culture and health promotion. Methods.* *The study proposes a comprehensive three-tier system of CMPT-PET, which consists of target, content, and procedural components. Methodologically, the model is grounded in the competence-based*

approach, implemented through activity-based and interactive methods. The procedural block includes the use of dialogic and conversational techniques, research projects, situational modeling, and the principle of "movement experiment" aimed at developing conscious motor control skills. Particular attention is paid to fostering self-regulation skills and the ability to design individualized physical self-education programs. **Results.** The proposed CMPT-PET model integrates multidisciplinary learning content that responds to contemporary challenges. The content block structures professional competencies into five key domains: subject-methodological, health-preserving, resilience and psychosocial, adaptive and inclusive, and digital and innovative. Through the activity-based approach, the model facilitates a shift from authoritarian pedagogical practices ("monologue, whistle") to a dialogical format that fosters self-reflection and autonomous organization of motor activity in future educators. The model incorporates tools for psychosocial support (e.g., relaxation techniques, development of PSP policies), basic sign language proficiency, and digital platforms such as AiSport for motor skill correction through IT tools. **Conclusions.** CMPT-PET is presented as a multidimensional, systemically oriented model of professional training that contributes to the development of a specialist with high pedagogical culture, psychosocial maturity, and digital competence. The implementation of the activity-based approach mitigates the risks of superficial adoption of the competence-based model, ensuring the genuine development of critical thinking, collaboration skills, empathy, stress resilience, and ethical awareness. Thus, the future physical education teacher is not merely a transmitter of knowledge but a humanistically oriented agent of change in the fields of education and health.

Keywords: professional training, physical education, competence-based approach, activity-based approach, psychosocial resilience, adaptive and inclusive domain, self-regulation, movement experiment.

Постановка проблеми. Система вищої педагогічної освіти в Україні вимагає поглибленого переосмислення та імплементації європейських освітніх стандартів [1], що пов'язано зі стратегічною метою інтеграції до світового освітнього простору. Це призводить до необхідності фундаментальної перебудови філософії управління, здійснюючи перехід від адміністративно-командної системи до демократизації та гуманізації вищої освіти. Актуальність теми посилюється критичною потребою в ефективних механізмах формування здорової та конкурентоспроможної нації [2]. Рівень фізичної грамотності громадян прямо корелює з рівнем середньої тривалості життя, здоров'ям та загальним морально-психологічним станом населення. Таким чином, викладач фізичного виховання (ФВ) має стати не просто інструктором, а ключовим агентом державної політики, спрямованої на психосоціальну стійкість та фізкультурно-оздоровчу роботу.

Критична актуальність моделі СМПВФВ зумовлена глибокими недоліками, які досі існують у традиційній системі ФВ: архаїчна методика, де вчителі часто покладаються на авторитарний «монолог, гучність свистка, виразність міміки та жестикуляції», забуваючи про величезний розвивальний потенціал діалогу, бесіди, активних та інтерактивних методів навчання [3]; недостатня Саморегуляція, де учні часто не володіють елементарними знаннями з теорії і методики ФВ, не вміють самостійно скласти комплекс ранкової гімнастики, програму фізичного самовиховання чи організувати рухливу гру; імітація компетентнісного підходу, де існують ризики імітації компетентнісного підходу [4], коли зміст нібито відповідає вимогам, але методики залишаються пасивними. Модель СМПВФВ прямо відповідає на ці виклики, пропонуючи перехід до дієвої реалізації компетентності через діяльнісний підхід [5] та інтеграцію нових модулів, які забезпечують розвиток психосоціальних та інклюзивних навичок.

Метою статті є розробка та наукове обґрунтування концептуальної моделі професійної підготовки викладача фізичного виховання, яка інтегрує компетентнісний, діяльнісний та психосоціальний підходи й відповідає сучасним викликам трансформації вищої педагогічної освіти. Для досягнення зазначеної мети необхідно виконати наступні **завдання**:

1. Проаналізувати сучасні теоретико-методологічні підходи до професійної підготовки викладачів фізичного виховання;
2. Сконструювати структуру концептуальної моделі професійної підготовки, що включає цільовий, змістовий та процесуальний компоненти, з урахуванням потреб формування психосоціальної стійкості, саморегуляції та адаптивності майбутніх фахівців;
3. Обґрунтувати ефективність застосування діяльнісного підходу у підготовці викладача фізичного виховання шляхом впровадження інтерактивних методів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки спостерігається посилена увага науковців до проблеми вдосконалення професійної підготовки викладачів фізичного виховання в умовах освітніх трансформацій. У дослідженні [1] підкреслюється, що модернізація змісту фізичного виховання вимагає формування не лише предметних, а й метапредметних, комунікативних і соціальних компетентностей педагогів, а також побудови освітнього простору, який стимулює професійне становлення. Концепція фізичної грамотності як педагогічної моделі представлена у роботі Valle-Muñoz, Mendoza-Muñoz, Villa-González [2], де обґрунтовано важливість розвитку мотивації, креативності, автономії та інклюзивності у процесі фізичного виховання. Автори доводять, що фізична грамотність виступає динамічним і цілісним процесом, спрямованим на довготривале залучення учнів до фізичної активності.

Дослідження MacPhail, Scanlon, Tannehill [3] акцентує увагу на підготовці майбутніх учителів фізичного виховання як практикуючих дослідників, що

дозволяє інтегрувати педагогічну практику з науковим пошуком. Такий підхід формує вміння критично аналізувати власну діяльність і підвищує якість викладання через дослідницьку рефлексію. Значний внесок у теоретико-методологічне забезпечення професійного розвитку педагогів зробила Zagura [5], яка розробила модель системи професійного розвитку викладачів фізичного виховання у багатoproфільних університетах. Авторка виокремила п'ять взаємопов'язаних підсистем – цільову, концептуально-методологічну, теоретико-змістову, організаційно-операційну та діагностико-результативну, що утворюють цілісну структуру підвищення кваліфікації.

Практикоорієнтований підхід до підготовки педагогів розкрито у роботі Martin, Slade, Hodges [6], де представлено досвід упровадження курсу *work-integrated learning (WIL)* у навчальні програми Нової Зеландії. Результати показали, що така інтеграція сприяє розвитку гнучкості, адаптивності та професійної впевненості студентів, навіть в умовах пандемічних обмежень. Порівняльний аналіз досвіду підготовки вчителів фізичного виховання в Німеччині здійснила Гайдук [7]. Авторка визначила історичні етапи становлення професійної освіти, окреслила провідні тенденції (гуманізація, академізація, компетентнісний підхід) та розробила методичні рекомендації щодо імплементації німецького досвіду у вітчизняну практику.

Сучасні європейські дослідження, зокрема робота Kleppan, Nordvik, Fon [8], підкреслюють ефективність мульти-модельного підходу до навчання у фізичному вихованні. Застосування кількох педагогічних моделей одночасно сприяє розвитку самостійності, критичного мислення, соціальної взаємодії та відповідальності учнів. Систематичний огляд Zhang, Xiao, Soh [9] доводить, що використання моделі спортивної освіти (SEM) позитивно впливає на когнітивні й афективні аспекти навчальної мотивації студентів, порівняно з традиційним викладанням. У дослідженні Jones [11] наголошено на необхідності переходу від одноразових тренінгів до сталих, колаборативних форм професійного навчання

вчителів фізичної культури, таких як практичні дослідження, lesson study та teacher research groups. Подібну ідею розвивають Beddoes, Prusak, Varney [12], які обґрунтовують роль професійних спільнот навчання (PLC) у підвищенні якості викладання та формуванні компетентності педагогів у галузі самооцінювання.

Українська дослідниця Козловська [14] акцентує на специфіці підготовки вчителя фізичної культури до навчання руховим діям учнів, зокрема на важливості врахування вікових особливостей, розвитку морально-вольових якостей та використання рухливих ігор як інструменту виховання. Проведений аналіз свідчить про домінування у сучасних дослідженнях тенденцій до гуманізації, практикоорієнтації та інтеграції міждисциплінарних підходів у підготовці вчителів фізичного виховання. У фокусі – формування автономного, рефлексивного, дослідницьки компетентного педагога, здатного до інноваційної діяльності в умовах освітніх змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. СМПВФВ – це цілісна система, розроблена для формування професійної компетентності фахівця [13], орієнтованого на втілення ефективних ідей, форм та змісту навчальної діяльності. Вона відходить від традиційної орієнтації на процес до пріоритету особистісно-орієнтованого виховання учнів і студентів. Модель складається з трьох взаємопов'язаних блоків, які забезпечують її функціональність:

Цільовий блок моделі передбачає визначення кінцевої мети – формування професійної компетентності, орієнтованої на особистісний розвиток і соціальну інтеграцію. Це обґрунтовується необхідністю формування інтелектуального потенціалу та всебічного розвитку особистості як найвищої цінності суспільства.

Змістовий блок моделі зосереджений на визначенні мультидисциплінарного навчального контенту, який включає фахову, здоров'язбережувальну [22], адаптивно-інклюзивну та цифрову підготовку. Такий зміст є відповіддю на сучасні виклики, зокрема інклюзію, цифрову трансформацію [14] та потребу у психосоціальній стійкості.

Процесуальний блок моделі охоплює вибір ефективних технологій та методів навчання, серед яких домінують діяльнісний та інтерактивний підходи [10]. Зокрема, застосовуються дослідницькі проекти, моделювання та діалог. Це забезпечує перехід від формального використання компетентнісного підходу [4] до його реальної та ефективної реалізації.

Результативний блок моделі орієнтований на оцінку ефективності на основі сформованості ключових компетентностей [15], зокрема соціального виміру («Учитися жити разом») та інструментального («Учитися діяти»). Оцінювання спрямоване на виявлення рівня навичок, необхідних для працевлаштування (таких як співпраця, ведення переговорів) та активного громадянства (здатність до стійкості, емпатії, поваги до різноманітності).

Змістовий блок СМПВФВ систематизує необхідні професійні якості у п'ять ключових доменів, які мають бути обов'язково інтегровані в навчальний процес:

1. Фахово-методичний домен. Цей домен охоплює навички ефективного застосування сучасних методик навчання, зокрема інтерактивних технологій та проектних методів. Важливою частиною є також здатність навчати учнів складати програми фізичного самовиховання самостійно. Основне обґрунтування полягає у необхідності переходу до діалогічного формату фізичного виховання, який передбачає не лише передачу знань, а й розвиток наскрізних умінь, таких як ініціатива, саморефлексія та відповідальність за власний розвиток [11; 18].

2. Здоров'язбережувальний домен. Цей домен спрямований на формування в учнів стійких мотиваційних установок щодо збереження та зміцнення власного здоров'я. До ключових навичок входить також здатність підвищувати інтелектуальну та фізичну дієздатність засобами фізичного виховання. Обґрунтуванням виступає педагогічна концепція, яка розглядає фізичну культуру та спорт як цілісну систему, що сприяє гармонійному розвитку особистості та її здоров'я [2; 16; 17].

3. Резилієнтно-психосоціальний домен. Основні навички цього домену включають застосування релаксаційних вправ (наприклад, вправи «Килим-літак» чи «Засмагаємо»), а також освоєння базових принципів психосоціальної підтримки. Це передбачає розвиток емпатії, психологічної стійкості, навичок ефективної комунікації та здатності розробляти письмову політику психосоціальної підтримки. Дослідження підтверджують, що фізична активність суттєво знижує рівень стресу, тривожності та допомагає боротися з депресивними станами [9].

4. Адаптивно-інклюзивний домен. У цьому домені ключовими є знання та навички інклюзивного навчання [7], зокрема для дітей з особливими освітніми потребами (ООП). До важливих компетентностей належить також вміння оцінювати роботу асистентів в інклюзивному класі, працювати з індивідуальною програмою розвитку (ІПР), а також володіння основами жестової мови. Усе це спрямовано на соціалізацію та підтримку самоствердження людей з інвалідністю в освітньому процесі.

5. Цифровий та інноваційний домен. Цей домен охоплює вміння використовувати інформаційні технології для активного залучення учнів у процес фізичного виховання. Сюди входить інтеграція спортивних стартапів (зокрема, таких як AiSport – платформа для корекції рухів) та мобільних застосунків, наприклад Streetball App. Такі інновації відповідають стратегії розвитку фізичної культури і спорту України до 2028 року, яка передбачає цифрову трансформацію [14] та модернізацію освітнього процесу у цій галузі.

У сучасній моделі професійної підготовки педагогів фізичного виховання важливим акцентом є переорієнтація навчального процесу на принципи рухового експерименту [8], що наближає методологію навчання до підходів, притаманних точним наукам. Такий підхід передбачає, що студенти не лише механічно виконують завдання, а й активно досліджують закономірності рухової активності. Через експериментальні завдання вони вчаться формулювати

гіпотези, перевіряти їх у процесі руху та критично осмислювати отримані результати. Це дозволяє відійти від авторитарної моделі «виконання команд» до усвідомленого управління власним тілом, де кожен рух – не просто вправа, а предмет аналізу, роздумів і досвіду.

Не менш важливою є інтеграція інтерактивних форм навчання [12; 20], які спрямовані на розвиток педагогічної творчості та ініціативи у майбутніх фахівців. Освітній процес повинен охоплювати дослідницькі, інформаційні, мистецькі проєкти, а також сюжетно-рольові ігри, моделювання, дитяче волонтерство. Такі форми активізують студентів, формують у них здатність до командної роботи, адаптивності та розвитку міжособистісних навичок. Вони також сприяють переносу навченого у реальний контекст – школу, громаду, суспільство – де педагог стає не лише інструктором, а фасилітатором змін.

Окремої уваги заслуговує розвиток саморегуляції [9; 21], якого гостро бракує у випускників шкіл. Процесуальний блок моделі передбачає навчання студентів умінням, що дозволяють майбутнім учням самостійно будувати свою фізичну активність: створювати особисті програми фізичного самовиховання, організовувати рухливі ігри, контролювати та аналізувати свою фізичну активність. Цей компонент набуває особливої ваги в умовах сучасного освітнього процесу, орієнтованого на особистісний розвиток, де кожна дитина має навчитися діяти свідомо, а не за зразком. Таким чином, саморегуляція не лише формує фізичну незалежність, але й закладає підвалини відповідального ставлення до здоров'я та особистісного зростання.

Уся ця система виводить освітній процес за межі формалізованої підготовки, перетворюючи його на цілісне, свідоме формування компетентностей, що є актуальними для XXI століття [10].

Руховий експеримент, коли навчання має ґрунтуватися на принципах, подібних до навчального експерименту в точних науках. Студенти повинні освоїти використання експериментальних задач для висунування гіпотез,

дослідження фізичних закономірностей у русі та закріплення знань. Це замінює пасивне виконання команд на свідоме управління власним рухом [8]. Інтерактивні форми, коли майбутні викладачі мають бути навчені впровадженню дослідницьких, інформаційних, мистецьких проєктів, сюжетно-рольових ігор, моделювання та дитячого волонтерства [12]. Розвиток саморегуляції, коли процесуальний блок моделі націлений на розвиток вмінь, яких не вистачає випускникам шкіл: здатність учнів самостійно складати програми фізичного самовиховання, організувати рухливі ігри та керувати своєю активністю. Цей цільовий напрям є пріоритетом, орієнтованим на особистісно-орієнтоване виховання [9; 19].

Висновки. У підсумку можна стверджувати, що сучасна модель професійної підготовки вчителів фізичного виховання (СМПВФВ) постає як цілісна й багатовимірна система, яка інтегрує психосоціальну підтримку, адаптивно-інклюзивну практику та цифрові технології в процес фахового навчання. Такий комплексний підхід є не лише відповіддю на сучасні виклики освіти, а й критично важливим чинником у формуванні здорової, соціально зрілої та конкурентоспроможної нації. Одним із ключових елементів моделі є діяльнісний підхід, який реалізується через інтерактивні, проєктні та діалогові методи. Завдяки цьому вдається подолати імітацію компетентнісного підходу та забезпечити реальне формування важливих навичок, зокрема здатності до саморегуляції, самостійної організації та критичного мислення. Цей підхід перетворює навчання на простір активного досвіду, що сприяє особистісному зростанню майбутніх фахівців.

Не менш важливою складовою є переосмислення підходів до оцінювання результатів навчання. Ефективність моделі має визначатися не лише рівнем засвоєння теоретичних знань, але й соціальним виміром компетентності – здатністю до емпатії, психологічної стійкості, співпраці та прийняття етичних рішень. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити готовність майбутнього

педагога діяти відповідально, гуманно та ефективно в умовах сучасного освітнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Mengliyev B. Pedagogical model of improving physical education teachers' professional competence. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*. 2023. Vol. 3, no. 3. P. 37–40. URL: <https://mjstjournal.com/index.php/mjst/article/view/148>.
2. Valle-Muñoz V. M., Mendoza-Muñoz M., Villa-González E. Physical literacy as a pedagogical model in physical education. *Children (Basel, Switzerland)*. 2025. Vol. 12, no. 8. DOI: <https://doi.org/10.3390/children12081008>.
3. MacPhail A., Scanlon D., Tannehill D. Preparing pre-service physical education teachers as practitioner researchers. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2023. Vol. 30, no. 2, P. 218–232. DOI: <https://doi.org/10.1080/17408989.2023.2206849>.
4. Professional preparation in physical education: changing labor market and competence. *Motriz: Revista de Educação Física*. 2013. Vol. 19, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.1590/S1980-65742013000300004>.
5. Zagura F. The model of physical education teachers' professional development system at multidisciplinary institutions of higher education. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023, Vol. 62, part 1, P. 343–348. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-1-52>
6. Martin A., Slade D., Hodges L. Pre pre-service teacher training: professional preparation and work-integrated learning pedagogy. *International Journal of Work-Integrated Learning*, 2022. Vol. 23, no. 3. P. 347-357. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1363634>
7. Гайдук О. В. Тенденції професійної підготовки педагогів фізичного виховання у Німеччині : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 356 с.

8. Kleppan Flaatt L. K., Hordvik M., Fon K. P. A multi-model approach to models-based practice: students' learning experiences throughout lower-secondary school physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 2025. P. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.1080/17408989.2025.2525550>.

9. Zhang J., Xiao W., Soh K. G. et al. The effect of the sport education model in physical education on student learning attitude: a systematic review. *BMC Public Health*. 2024. Vol. 24. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18243-0>.

10. Landi D., Fitzpatrick K., McGlashan-Fainu H. Models based practices in physical education: a sociocritical reflection. *Journal of Teaching in Physical Education*. 2016. Vol. 35. P. 400–411. DOI: <https://doi.org/10.1123/jtpe.2016-0117>

11. Jones L. Professional learning in physical education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 2025, Vol. 96, no. 5, P. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.1080/07303084.2025.2463904>.

12. Beddoes Z., Prusak K., Barney D. Professional learning communities in physical education: preparing teachers to thrive. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2023. Vol. 94, no. 1. P. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.1080/07303084.2022.2136317>.

13. Дибя Т. Г. Модель неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології. *Фізична культура і спорт у сучасному суспільстві: досвід, проблеми, рішення (у циклі Анохінських читань)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 листопада 2015 р. Київ, 2015. С. 17–25. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14021/>.

14. Козловська С. Preparation of the future physical education teacher for professional activity. *SWorldJournal*, 2023, vol. 3, no. 19-03, pp. 86–91. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-19-03-007>.

15. Данилевич М. В. Концепція професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми*

фізичної культури (фізична культура і спорт). Київ, 2017. Вип. 3. С. 146–149.
URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/17086>.

16. Діхтяренко З. М., Корженко І. О., Стешиц А. В., Костенко В. С. Вживання вітамінів для збереження та зміцнення здоров'я в учнівській та студентській молоді, курсантів спортивного гуртка «Бойовий хортинг» (експериментальна робота). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. 2022. № 9. С. 41–47. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.9\(154\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.9(154).10).

17. Діхтяренко З. М., Стешиц А. В., Борсукова Д. М. Значення вітамінів для збереження та зміцнення здоров'я в спортсменів бойового хортингу: учнівська та студентська молодь, курсанти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. 2022. № 7. С. 57–62. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.7\(152\).14](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.7(152).14).

18. Костенко В. С. Вплив самооцінки на результати тренування дітей в настільному тенісі. *Експериментальні та теоретичні дослідження в контексті сучасної науки* : матеріали VII Всеукр. студент. наук. конф., м. Львів, 22 листоп. 2024 р. Вінниця, 2024. С. 806–807.
URL: <https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/issue/view/ukr-22.11.2024/106> (дата звернення: 13.01.2026).

19. Костенко В. С. Побудова моделі, щодо оптимізації процесу фізичного виховання серед молоді. *Сучасні перспективи розвитку фізичної культури і спорту України* : Матеріали науково-метод. семінару в рамках виконання ініціати каф. технологій оздоровлення та фізкультур.-спорт. реабілітації, м. Ірпінь, 13 листоп. 2025 р. Ірпінь, 2025. С. 168–175.

20. Опарін О. А., Діхтяренко З. М., Головченко М. В., Костенко В. С. Структурні компоненти моделі майбутніх викладачів фізичного виховання в умовах освітніх викликів: розділ «Теорія і методика фізичного виховання», розділ «Фізична підготовка». *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 25. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18294807>.

21. Опарін О. А., Діхтяренко З. М., Головченко М. В., Костенко В. С. Професійні компетентності науково-педагогічного працівника в моделі структурних компонентів для майбутніх викладачів фізичного виховання: розділ «Теорія і методика фізичного виховання», розділ «Фізична підготовка». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. 2026. № 1 (200). С. 155–165. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.01\(200\).29](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.01(200).29).

22. *Методики фізичного виховання у валеології: навч. посіб.* / О. А. Опарін та ін. ; ред. О. А. Опарін. Харків : Факт, 2025. 448 с.